

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Concept statuten stichting Mediafonds Utrecht	TELEFOONNUMMER	+31625735977
DATUM	05-04-2022	E-MAILADRES	Ingeborg.hoogveld@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	8245E954	DOMEIN/OPGAVE	BDO
VAN	Ingeborg Hoogveld en Bert Lemmens	TEAM	BD2
NUMMER PS	PS2022BEM	PORTEFEUILLEHOUDER	Schaddelee
COMMISSIE	Bestuur, Economie en Middelen		
BIJLAGE	Concept statuten stichting Mediafonds Provincie Utrecht		

Geachte dames en heren,

In deze brief informeren wij u over de oprichting van de Stichting Mediafonds Provincie Utrecht en de concept statuten van de stichting. In de Statenvergadering van 23 maart 2022 en in de voorgaande commissie BEM heeft u hierover vragen gesteld en ook heeft u moties en amendementen aangenomen om een aantal zaken waar u belang aan hecht, te regelen in de statuten van de stichting. Deze wensen en bedenkingen zijn meegenomen in onze overwegingen. De concept statuten zijn bijgevoegd.

Essentie/ samenvatting:

Het belang van een sterke lokale journalistiek als randvoorwaarde voor een vitale lokale democratie wordt door uw Staten breed onderschreven, evenals het voornemen van Gedeputeerde Staten om hier een financiële bijdrage aan te leveren. Het op afstand zetten van de uitvoering roept daarentegen gemengde reacties op. Zo leven er bij u vragen over de mogelijkheid van sturing op de toekenningen, de mogelijkheden tot ingrijpen bij wanprestaties en wilt u een aantal waarborgen, zoals een zo neutraal mogelijk en objectief bestuur. Wij zetten hieronder voor u op een rij hoe wij hieraan tegemoet denken te komen en besteden tot slot nog aandacht aan het proces tot aan de behandeling van de kadernota.

Toelichting:

Waarom wij kiezen voor een stichting in plaats van een subsidieverordening:

De juridische vorm van een stichting is de meest aangewezen manier om geld door een onafhankelijke adviescommissie (het stichtingsbestuur) aan derden toe te laten kennen. In de statuten van de stichting die door de provincie Utrecht worden opgesteld, kunnen de belangrijkste voorwaarden en richtlijnen worden opgenomen waarlangs het bestuur haar taken moet uitvoeren. Nadat de stichting is opgericht, wordt aan de stichting een subsidie verleend voor het versterken van de lokale journalistiek. De Algemene wet bestuursrecht en de Algemene

Subsidieverordening 2022 zijn hierop van toepassing. Onder het kopje “Wat zijn de waarborgen voor een goede prestatie van het stichtingsbestuur” gaan wij hier verder op in.

Andere opties die bekeken zijn:

- De provincie als subsidieverstrekker aan de journalistieke partijen i.c.m. een onafhankelijke adviescommissie. Wij vinden deze vorm onvoldoende waarborg bieden ten aanzien van de onafhankelijke positie. Wij menen dat *iedere schijn* van belangenverstremgeling vermeden moet worden en dat dit niet het geval is als wij rechtstreeks subsidies gaan verstrekken aan journalisten of media;
- de subsidie aan één grotere mediapartij verstrekken en hen verzoeken om de gelden te besteden met een bepaald doel; Hiermee creëren we geen level playingfield binnen de lokale journalistiek. Een mediapartij is nooit onafhankelijk;
- de subsidie te geven aan een partij die hier ervaring mee heeft. In de Provincie Utrecht is deze partij er niet en landelijk is er het stimuleringsfonds voor de journalistiek. Wij hebben onderzocht of het mogelijk is om hen te verzoeken de subsidie te verstrekken binnen een bepaald kader, met een specifieke opdracht; Dit is echter geen oplossing voor de korte termijn. Het Stimuleringsfonds staat hier niet negatief tegenover maar kan op korte termijn de vraag niet beantwoorden of zij hieraan tegemoet kunnen of mogen komen. Deze vorm biedt wellicht nog mogelijkheden in de toekomst.

Wel of geen inhoudelijke sturing vanuit de provincie:

Wij kiezen voor een stichtingsbestuur dat vrijwillig de taken uitvoert, vanuit een individuele betrokkenheid en intrinsieke motivatie. Hiermee realiseren we dat onze middelen in eerste instantie bij de journalistiek terecht komen. De uitvoeringslasten willen wij voor een vrijwillig bestuur zo laag mogelijk houden. Zowel in omvang als in complexiteit. Indien de provincie inhoudelijk aanwijzingen gaat geven aan het stichtingsbestuur waar het geld terecht moet komen, zal een bestuursrechter oordelen dat het stichtingsbestuur moet worden aangemerkt als een bestuursorgaan. Dit heeft als gevolg dat het bestuur aan formele vereisten van de Awb moet voldoen en daarmee wordt de taak van de onbezoldigde bestuursleden onevenredig verzwaaard.

Om deze reden zijn er in de statuten geen dwingende inhoudelijke voorwaarden opgenomen. Uiteraard zullen wij wel aan het nieuwe stichtingsbestuur ons beleidskader overhandigen. Dat beleidskader is overigens opgesteld met het veld waar deze bestuursleden uit afgevaardigd zijn. Dit biedt een goede waarborg voor gelijke opvattingen over de wijze waarop de lokale journalistiek versterkt kan worden. In de jaarverslagen van de stichting die wij met u zullen delen, kunt u zien op welke wijze hier invulling aan is gegeven door het bestuur en of u zich daar nog steeds in kunt vinden.

Voor de volledigheid vermelden wij hieronder de mogelijkheden om meer sturing uit oefenen en waarbij het genoemde effect optreedt van een stichtingsbestuur dat als bestuursorgaan moet worden aangemerkt.

- Het toevoegen in de statuten van inhoudelijke criteria voor toekenning van de gelden;
- het toevoegen van een uitvoeringsovereenkomst tussen PU en de Stichting;
- door voorschriften te verbinden aan de (jaarlijkse) subsidieverstrekking aan de Stichting.

Echter: in al deze varianten vindt een dusdanige inhoudelijke sturing plaats vanuit GS of PS dat de bestuursrechter de stichting zal aanmerken als bestuursorgaan.

Wijziging van de statuten

In de statuten is het doel van de stichting opgenomen en andere randvoorwaarden die vertrouwen moeten bieden in een goede uitvoering van de taken en effectief besteed geld. De statuten kunnen slechts door het bestuur gewijzigd worden met instemming van de provincie Utrecht, zo is vastgelegd in artikel 14, lid1. Hiermee voorkomen we dat het stichtingsbestuur eigenstandig de statuten en daarmee waarborgen voor prestaties zou kunnen veranderen.

Wat zijn de waarborgen voor een goede prestatie van het stichtingsbestuur?

In de eerste plaats geeft de Algemene wet bestuursrecht waarborgen. Uitgangspunt hierbij is de subsidiebeschikking waarin de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verstrekt (steun aan lokale journalistiek),

worden omschreven. Als deze activiteiten niet of niet geheel volgens het gestelde in de beschikking plaatsvinden - bijvoorbeeld doordat geld wordt verkwist voor feesten en partijen - kunnen Gedeputeerde Staten de subsidie lager vaststellen. Ook kan de subsidie worden ingetrokken of gewijzigd, waarna terugvordering van subsidie kan plaatsvinden.

Hoe de subsidie wordt besteed, blijkt uit de verantwoording die het stichtingsbestuur aan Gedeputeerde Staten moet afleggen. Dit is in de nieuwe Asv 2022 geregeld. Naast de verantwoording voor het definitief bepalen van het subsidiebedrag (de vaststelling), is er ook een meldingsplicht voor het stichtingsbestuur als zich problemen voordoen bij de steunverlening waardoor deze geen doorgang vindt of vertraging oploopt. Daarnaast moet het stichtingsbestuur een administratie bijhouden van de voortgang met bijbehorende kosten en inkomsten en kan aan het stichtingsbestuur de verplichting tot het overleggen van een tussentijdse verantwoordingsrapportage worden opgelegd. Gelet op het voorgaande zijn er voor de provincie allerlei mogelijkheden voor inzicht en regie, waarbij terugvordering van de verstrekte subsidie een uiterst middel kan zijn.

Daarnaast heeft de provincie ook invloed via het privaatrecht omdat het fonds de vorm van een stichting krijgt. Daarbij kan in eerste instantie worden gedacht aan het ontbinden van de stichting. Strikt genomen zou in de statuten de bevoegdheid voor de provincie opgenomen kunnen worden om tot ontbinding van de stichting te kunnen besluiten (artikel 2:19 BW). Dat zou de provincie eenzijdig de bevoegdheid geven om tot beëindiging van de stichting te kunnen besluiten. In het licht van de beoogde onafhankelijkheid van de stichting is dat echter wel een vrij ingrijpende bevoegdheid. Wij hebben hiervoor daarom niet gekozen. Mede omdat de provincie via de subsidierelatie voldoende invloed kan uitoefenen. Omdat de stichting voor haar activiteiten 100% (althans in grote mate) afhankelijk zal zijn van deze subsidie, zal het beëindigen van de subsidierelatie feitelijk neerkomen op het beëindigen van de activiteiten van de stichting. Voorts zou overwogen kunnen worden om in de statuten te voorzien in een raad van toezicht (met bijvoorbeeld de bevoegdheid om bestuursleden te schorsen en te ontslaan) als extra waarborg om eventueel wanbestuur te voorkomen. Omdat wij van mening zijn dat het voldoende inspanning zal kosten om vijf bestuurders aan te trekken en wij voldoende vertrouwen hebben in de voordrachten van genoemde instanties, hebben wij hier niet voor gekozen.

Kan de stichting geld terugvorderen als er een 'wanprestatie' door de ontvangers van een bijdrage wordt geleverd?
Wij hebben in de statuten verwerkt dat de stichting (via bepaling in het reglement) verplicht is om met ontvangers een overeenkomst te sluiten. In deze overeenkomst moeten bepalingen worden opgenomen op grond waarvan de bijdrage moet worden terugbetaald (geheel of gedeeltelijk) als de activiteiten waarvoor de bijdrage is verstrekt niet, niet geheel of onvoldoende deugdelijk zijn uitgevoerd.

Amendement 5a: Besluit geen politieke rol

Via amendement heeft u op 23 maart als beslispunt toe laten voegen: de leden van het bestuur van de stichting die het mediafonds gaat beheren en de gelden laat verstrekken op basis van aanvragen, hebben geen bestuurlijke rol namens een politieke partij noch zijn ze volksvertegenwoordiger. In de toelichting wijst u op het belang van onafhankelijkheid van het stichtingsbestuur en geeft u als reden op dat de journalisten die een bijdrage uit het fonds verkrijgen de politiek gaan controleren. Het kan daarbij gebeuren dat journalisten feiten naar boven halen die voor zittende politieke bestuurders of gewezen politieke bestuurders of leden van gemeenteraden en/ of provinciale staten onwelgevallig zijn. Voor de inwoners van de provincie is het wel van belang dat deze feiten boven tafel komen. Wij hebben dit nieuwe beslispunt in het statenvoorstel Versterking Lokale Journalistiek (hierna: statenvoorstel) in de concept statuten verwerkt in artikel 6, lid 2 onder b en e, waarbij wij het politiek profiel hebben gedefinieerd als een politieke activiteit in het heden en niet ook tot in het verleden. In artikel e hebben wij dit wel weer aangescherpt door het bestuur op te dragen kritisch te kijken naar de diversiteit en evenwichtigheid in brede zin waaronder ook politieke en maatschappelijke achtergrond. Daarmee wordt het wel mogelijk om een oud-politicus als bestuurder op te nemen maar daarbij dient de diversiteit van het bestuur in ogenschouw te worden genomen. Met het opnemen van dit beslispunt bij het statenvoorstel en het aanpassen van de concept statuten op dit punt, beschouwen wij dit amendement als afgedaan.

Het bestuur zal worden gevormd op voordracht van de besturen van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), de Hogeschool Utrecht, het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (SvdJ), de VNG Utrecht en de Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO).

Amendement 4: Besluit schrappen lid 3c

Lid 3 c van het oorspronkelijke statenvoorstel, waarin was bepaald dat journalisten zich aan de wet moeten houden, is als beslispunt geschrapt en keert daarmee ook niet terug in de concept statuten. Lid 3c is naar uw mening overbodig omdat de beroepsethiek en de journalistieke principes al als uitgangspunt gelden en de journalistieke vrijheid soms tot wettelijke ongehoorzaamheid kan leiden en dat daarbij de strafrechtelijke toets het juiste middel is. Wij beschouwen hiermee amendement 4, behorende bij het statenvoorstel als afgedaan.

Motie 19: Steun de lokale eenpitter!

In artikel 12 lid 4 van de concept statuten hebben wij bij punt e toegevoegd dat het stichtingsbestuur in het jaarverslag melding maakt van de ingediende en toegekende bijdragen voor incidentele onderzoeksprojecten. Wij beschouwen hiermee motie 19 Steun de lokale eenpitter! afgedaan.

Toegankelijkheid

U heeft in de Statenvergadering aangegeven het van belang te vinden dat media toegankelijk zijn voor iedereen. Hier is geen motie over ingediend, maar wij hebben dit opgenomen in artikel 4, lid f: De stichting hanteert als uitgangspunt dat de op te leveren journalistieke producten toegankelijk moeten zijn voor slechtzienden en slechthorenden.

Motie 17: Vliegende Start voor de Lokale Journalistiek

In deze motie spreekt u de ambitie uit om een gezonde lokale journalistiek in de provincie Utrecht te stimuleren omdat deze een cruciale rol heeft binnen de lokale democratie. Om een structurele impuls te kunnen geven aan de lokale journalistiek draagt u ons op bij de kadernota met een voorstel te komen. In de kadernota 2023 zullen wij een voorstel opnemen voor financiering van de stichting ter versterking van de lokale journalistiek voor de komende vier jaar en daarbij de motie in acht nemen waarin u vraagt om daarvoor 300.000 euro per jaar beschikbaar te stellen. De evaluatie van het mediafonds zullen wij uit laten voeren na 3 jaar, in het jaar 2025 zodat u in 2026 een besluit kunt nemen over het al dan niet structureel beschikbaar stellen van provinciale middelen. Wij beschouwen hiermee motie 17: Vliegende Start voor de Lokale Journalistiek als afgedaan.

Vervolprocedure/ voortgang:

Wij zullen na 20 april 2022 (de datum van de commissievergadering BEM) de concept statuten en het besluit tot oprichting van de stichting vaststellen met het voorbehoud van structurele financiering. Eventuele suggesties op de concept statuten vanuit uw kant die tijdens de commissievergadering naar voren komen, nemen wij hierbij in overweging. De voordracht van de bestuurders verwachten wij in mei af te ronden. Het passeren van de notariële akte vindt plaats na de behandeling van de kadernota 2023.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen